

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 18-19 stycznia 2019 r.
na kierunku „farmacja” na Wydziale Farmaceutycznym
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Warszawa, 2019

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1	7
1.1	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	9
Dobre praktyki	9
Zalecenia	9
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2	9
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	15
Dobre praktyki	15
Zalecenia	15
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	15
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3	15
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	18
Dobre praktyki	19
Zalecenia	19
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	19
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4	19
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	20
Dobre praktyki	20
Zalecenia	20
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	21
Dobre praktyki	21
Zalecenia	21
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6	22
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron	22
Dobre praktyki	22
Zalecenia	22
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	22
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7	22

Dobre praktyki	24
Zalecenia	24
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	24
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	24
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	27
Dobre praktyki	27
Zalecenia	27
7 Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	28
Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. n. med. Krystyna Sztefko, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. Jadwiga Renata Ochocka, członek PKA,
2. prof. dr hab. Janusz Solski, ekspert PKA,
3. Lek. Krystyna Pierzchała, ekspert wskazany przez pracodawców
4. mgr Jakub Kozieł, ekspert ds. postępowania oceniającego
5. Wojciech Kielbasiński, ekspert studencki

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku „farmacja” prowadzonym na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Poprzednio na Wydziale Farmaceutycznym przeprowadzono ocenę instytucjonalną. Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą dotyczącą ocen programowych dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię, natomiast Raport Zespołu Oceniającego opracowano w oparciu o dokumentację przedstawioną w toku wizytacji, w tym oceny zaplecza dydaktycznego, prac dyplomowych i etapowych jak również spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, nauczycielami akademickimi oraz studentami, a także przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	Farmacja	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	jednolite studia magisterskie	
Profil kształcenia	Ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	Stacjonarne/niestacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	z zakresu nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej	
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Dziedzina nauk farmaceutycznych	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	11 semestrów/ 334 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych / liczba godzin praktyk	1280 godz./ 20 ECTS	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	Nie dotyczy	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister farmacji	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	584	38
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	5440	5440

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	W pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	W pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	W pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	W pełni
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia	W pełni
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	W pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	W pełni

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny	

¹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

1.1

Wydział Farmaceutyczny, na którym prowadzony jest kierunek farmacja, działa w oparciu o Strategię Rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Łodzi na lata 2011-2020, przyjętą uchwałą Senatu nr 258/10 z dnia 27 maja 2010 roku.

Zgodnie z Raportem Samooceny celem strategicznym Wydziału i prowadzonego kierunku farmacja jest dążenie do uzyskania wysokiej jakości nauczania i badań naukowych z poszanowaniem zasady wolności oraz praw chroniących własność intelektualną. W trakcie procesu edukacji promowana jest postawa kierowania się dobrem pacjenta i respektowania jego praw. Działania Wydziału w zakresie kształcenia na kierunku farmacja oparte są na zasadach nieustannego dążenia do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, zgodnej z zasadami Polskiej Ramy Kwalifikacji. Strategia realizacji tego założenia oparta jest na stałym badaniu i doskonaleniu wszystkich obszarów kształcenia.

Kierunek farmacja jest kierunkiem regulowanym, a przyjęta przez jednostkę koncepcja kształcenia zgodna jest ze standardami kształcenia opisanymi w odpowiednich aktach prawnych.

W kształtowaniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku farmacja uwzględniony jest fakt, że farmacja jest kierunkiem wielodyscyplinarnym, co stwarza możliwości zdobycia wiedzy nie tylko z zakresu szeroko pojętych nauk farmaceutycznych, ale także innych dziedzin biomedycznych, takich jak: chemia, biologia, czy medycyna. Na ocenianym kierunku, w kształceniu studentów uwzględnia się w przygotowywaniu przyszłych farmaceutów takie treści i formy kształcenia, aby absolwent był przygotowany do pracy w zakresie m.in. badania wpływu substancji chemicznych na organizm, poszukiwania nowych leków, wdrażania leków do produkcji, kontroli dystrybucji i jakości leków, marketingu farmaceutycznego oraz gospodarki lekami w lecznictwie zamkniętym. W koncepcji kształcenia uwzględniono, że absolwent ocenianego kierunku będzie odpowiedzialny za sporządzanie, klasyfikowanie, przechowywanie i ekspediowanie leków. Wykonując wyuczony zawód farmaceuta będzie przygotowany do współpracy z pacjentem i lekarzem, a w razie potrzeby z przedstawicielami innych zawodów medycznych, w celu zapewnienia pacjentowi jak najlepszej opieki farmaceutycznej. Obecnie farmaceuta staje się także często dla pacjenta osobą „pierwszego kontaktu” w sytuacjach zagrożenia zdrowia, wystąpienia dolegliwości, czy pojawienia się jakichkolwiek wątpliwości dotyczących terapii.

W kształtowaniu koncepcji kształcenia na kierunku farmacja obok nauczycieli akademickich i studentów (interesariuszy wewnętrznych) szeroko uczestniczą przedstawiciele pracodawców (interesariusze zewnętrzni). W dążeniu do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, interesariusze zewnętrzni są obecni w radzie programowej, a ich głos jest uwzględniany w tworzeniu i weryfikacji programów kształcenia.

Ze względu na to, że kierunek „farmacja” jest kierunkiem regulowanym, ogranicza to skalę ingerencji pracodawców w program studiów. Przedstawiciele pracodawców wraz ze studentami mogą jednak mieć wpływ na dobór treści programowych, uzupełniając i pogłębiając standard kształcenia.

Na ocenianym kierunku podjęto również działania mające na celu wykonywanie prac magisterskich o tematyce sugerowanej przez interesariuszy zewnętrznych. Określenie potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i rynku pracy jest realizowane poprzez nawiązanie współpracy z pracodawcami Regionu Łódzkiego w ramach „Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa, poszerzanie organizacji kształcenia w porozumieniu z pracodawcami, podtrzymanie tradycyjnej współpracy Wydziału z przedstawicielami pracodawców takimi jak firmy farmaceutyczne, apteki, Okręgowa Izba Aptekarska, Inspektorat Inspekcji Farmaceutycznej. Podjęte są próby przygotowywania wspólnych z przemysłem projektów badawczo-rozwojowych skutkujących wspólnymi projektami badawczymi.

1.2

Prowadzone badania naukowe w jednostkach Wydziału Farmaceutycznego są ściśle powiązane z dziedziną nauk farmaceutycznych i ocenianym kierunkiem farmacja. Dotyczy to szerokiego spektrum badań, np.: badania naukowe w zakresie projektowania i analizy leków oraz radiofarmaceutyków prowadzone są w takich Zakładach jak Zakład Chemii Analitycznej, Chemii Farmaceutycznej, Analizy Leków i Radiofarmacji. Potwierdzają to liczne publikacje i patenty. Umiejętności zdobywane w trakcie prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych mają bezpośredni wpływ na zajęcia dydaktyczne. Istotne zagadnienia dotyczące technologii postaci leku, są tematem prac badawczych w Zakładzie Technologii Postaci Leku. Na podstawie przeglądu publikacji pracowników Wydziału, ZO PKA potwierdza zgodność problematyki i kierunków badań prowadzonych przez nauczycieli akademickich ocenianego kierunku, z zakresem dyscypliny naukowej nauki farmaceutycznej do której odnoszą się efekty kształcenia. Prowadzone badania odznaczają się różnorodnością i aktualnością problematyki nauk farmaceutycznych, a ich wyniki wprowadzane są do procesu kształcenia na kierunku farmacja.

W ocenie ZO PKA istnieje wpływ prowadzonych badań naukowych na rozwój i doskonalenie efektów kształcenia i programu studiów.

1.3

Efekty kształcenia na ocenianym kierunku farmacja uwzględniają pełny zakres efektów kształcenia, które są zawarte w obowiązujących standardach kształcenia dla kierunku farmacja - Rozporządzenie z dnia 09.05.2012 r. (Dz.U. z 2012r. poz. 631). Efekty kształcenia są zgodne z uniwersalną charakterystyką pierwszego stopnia dla poziomu 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz.U. z 2016 poz. 1842) oraz z Uchwałą Senatu UM nr 063/2017.

Jednostka zapewnia uzyskanie takich samych efektów kształcenia dla formy stacjonarnej i niestacjonarnej na kierunku farmacja W ocenie ZO PKA istnieje zgodność efektów kształcenia dla studiów prowadzonych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej.

Wszystkim przedmiotom/modułom przypisane są odpowiednie efekty kształcenia, zgodnie z podanymi powyżej regulacjami prawnymi. Studenci mają przedstawione efekty kształcenia z dokładnym szablonem modułów w poszczególnych grupach tematycznych zajęć. Odpowiadają one treściom programowym dla kierunku Farmacja.

Zakładane efekty kształcenia w zakresie umiejętności związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym, określone dla kierunku farmacja zarówno dla studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych są zgodne z efektami kształcenia określonymi w standardach kształcenia w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz.U. z 2012r. poz. 631). Efekty kształcenia kierunkowe w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych są w pełni spójne z efektami obszarowymi. Efekty

kształcenia dla praktyk zawodowych i staży są w sposób zrozumiały sformułowane w sylabusach.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku farmacja jest zgodna ze strategią rozwoju oraz zakładaną misją Uczelni i Wydziału Farmaceutycznego. Efekty kształcenia zgodne są ze standardem kształcenia dla kierunku farmacja, określonym w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku oraz 17 listopada 2016 roku.

W opracowywaniu i realizowaniu programu kształcenia wykorzystywane są wyniki prac badawczo-rozwojowych Wydziału. W programie kształcenia uwzględniane są potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

2.1

Program kształcenia i plan studiów na ocenianym kierunku farmacja w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi oparty jest o standardy kształcenia zawarte w Rozporządzeniach Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego: z dnia 9 maja 2012 r. w *sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa* (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 345) – w przepisach wydanych na podstawie art. 9b ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 2183 z późn. zm.) i z dnia 26 września 2016 r. w *sprawie warunków prowadzenia studiów* (Dz. U. z dnia 30 września 2016 r. poz. 1596) – w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 3 pkt 1, 1a, 2 i 5 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2183 z późn. zm.).

Program studiów na rok akad. 2017/18, na kierunku „farmacja” w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi, na wydziale Farmaceutycznym, został przyjęty uchwałą Rady Wydziału 17/2017 z dn. 11 kwietnia 2017 r. i zatwierdzony przez Senat UM w Łodzi Uchwałą Senatu 63.2017 z dnia 27 kwietnia.

Na ocenianym kierunku program studiów niestacjonarnych jest taki sam jak program studiów stacjonarnych.

W programie studiów na ocenianym kierunku, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia

studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596), określono liczbę punktów ECTS dla odpowiednich modułów zajęć.

W grupie treści podstawowych obejmujących dwa moduły: moduł A - Biomedyczne i humanistyczne podstawy farmacji oraz moduł B- Fizykochemiczne podstawy farmacji, przy łącznej liczbie godzin 1425 student otrzymuje 98 pkt. ECTS. W grupie treści kierunkowych obejmujących cztery moduły: moduł C - Analiza, synteza i technologia leków, moduł D Biofarmacja i skutki działania leków, moduł E Praktyka farmaceutyczna i moduł F Metodologia badań naukowych, przy łącznej liczbie godzin 2175 student otrzymuje 143 pkt. ECTS.

Grupa treści podstawowych		
Grupa szczegółowych treści kształcenia	Liczba godzin kontaktowych	Punkty ECTS
Moduł A. Biomedyczne i humanistyczne podstawy farmacji	660	45
Moduł B. Fizykochemiczne podstawy farmacji	765	53
Razem	1425	98
Grupa treści kierunkowych		
Grupa szczegółowych treści kształcenia		
Moduł C. Analiza, synteza i technologia leków	855	63
Moduł D. Biofarmacja i skutki działania leków	480	38
Moduł E. Praktyka farmaceutyczna	465	32
Moduł F. Metodologia badań naukowych	375	10
Razem	2175	143
Zajęcia fakultatywne	480	32
Grupa treści podstawowych nie wchodzących w standardy nauczania	79	1
Praktyki		
Praktyka wakacyjna - miesięczna w aptece ogólnodostępnej (po III roku studiów)	160	5
Praktyka wakacyjna - miesięczna w aptece szpitalnej, z możliwością zastąpienia dwóch tygodni praktyką w przemyśle farmaceutycznym, w laboratoriach kontroli leków lub w stacjach sanitarno-epidemiologicznych (po IV roku studiów)	160	5
Praktyka zawodowa w aptece - 6-miesięczna praktyka w aptece ogólnodostępnej, z możliwością odbycia części praktyki w aptece szpitalnej (po przygotowaniu i obronie pracy magisterskiej)	960	30
Praca magisterska i przygotowanie do egzaminu dyplomowego	1	20
	5440	334

Łączna liczba godzin zajęć i praktyk w planie studiów w roku akad. 2017/18 wynosiła 5440, w tym 1280 godzin praktyk. Studenci na ocenianym kierunku farmacja odbywają praktyki:

- wakacyjne po III roku, w aptece ogólnodostępnej, wykonującej jałowe leki recepturowe,
- wakacyjne po IV roku, w aptece szpitalnej, w placówkach przemysłu farmaceutycznego lub w laboratorium kontroli leków,
- VI rok studiów - 6-miesięczna praktyka zawodowa –staż, stanowiący integralny element programu studiów magisterskich na kierunku *farmacja*, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 345) w sprawie

standardów kształcenia dla kierunków studiów lekarskiego lekarsko dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa oraz – Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 lutego 2009 r. w sprawie praktyki zawodowej w aptece (Dz. U. z 2009 r., poz. 215). Studenci odbywają praktyki zawodowe w podmiotach, z którymi Uczelnia podpisała stosowne umowy w sprawie prowadzenia studenckich praktyk zawodowych.

ZO PKA stwierdził spełnienie wymogów określonych w standardach.

Dobór treści oraz metod kształcenia na kierunku farmacja jest ukierunkowany na osiągnięcie efektów kształcenia określonych w standardach kształcenia, a zwłaszcza na uzyskanie kompetencji niezbędnych dla wykonywania zawodu farmaceuty i ściśle związanych z jakością relacji farmaceuta - pacjent oraz z potencjałem naukowym Wydziału.

Podczas zajęć w warunkach symulowanych wykorzystywana jest m.in. Apteka wirtualna, dobrze wyposażona, z możliwością poznania niezbędnych w funkcjonowaniu apteki, programów informatycznych.

W ramach programu kształcenia na ocenianym kierunku, programy poszczególnych przedmiotów realizowane są zgodnie z planem studiów, zapewniając realizację wszystkich zakładanych (wymaganych) efektów kształcenia. Treści kształcenia są w pełni spójne z efektami kształcenia. Na podstawie przedstawionych sylabusów stwierdzono, że czas przeznaczony na realizację poszczególnych modułów zajęć jest oszacowany prawidłowo i jest zgodny z zaleceniami standardów kształcenia. ZO PKA stwierdził spełnienie wymogów określonych w standardach.

Na ocenianym kierunku w roku akad.2017/18 nie było realizowane kształcenie w formie e-learningu. W roku akademickim 2018/2019 została uruchomiona uczelniana platforma e-learningowa, składa się z trzech środowisk: środowiska wytwórczego – na którym powstają wszystkie materiały e-learningowe, środowiska studenckiego - na którym udostępniane są materiały dedykowane dla studentów oraz środowiska pracowniczego – na którym udostępniane są materiały dedykowane dla pracowników uczelni. Stosowane metody kształcenia na kierunku farmacja motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Studenci mają możliwość dostosowania metod kształcenia do swoich potrzeb. Jednostka umożliwi indywidualny dobór treści i metod kształcenia poprzez studiowanie w ramach indywidualnej organizacji studiów (IOS), czyli trybu odbywania studiów według indywidualnie ustalonych terminów zajęć, zaliczeń i egzaminów oraz indywidualnego toku studiów (ITS), czyli trybu odbywania studiów według indywidualnego programu studiów, w tym planu studiów. Na spotkaniu z ZO PKA obecne były osoby korzystające z tych udogodnień.

Zgodnie z Regulaminem studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi harmonogram zajęć podawany jest do wiadomości studentów za pośrednictwem systemu elektronicznego nie później niż na 2 tygodnie przed rozpoczęciem semestru. Na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele tej grupy interesariuszy wewnętrznych potwierdzili, iż mają możliwość zapoznania się z harmonogramem z odpowiednim wyprzedzeniem. Wskazali również, iż wszelkie zmiany w trakcie roku akademickiego są konsultowane ze starostami.

Na spotkaniu z ZO PKA studenci pozytywnie odnieśli się do doboru form zajęć dydaktycznych. W ich opinii mają możliwość zdobycia wiedzy oraz cennych umiejętności praktycznych przydatnych w kontekście przyszłej pracy zawodowej. Wskazali jednak, iż zasadnym byłoby zwiększenie liczby godzin zajęć, podczas których mogliby poznać praktyczne aspekty pracy w aptece. Przedstawiciele tej grupy społeczności akademickiej stwierdzili, iż liczebność grup w powiązaniu ze stosowanymi metodami kształcenia umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Przedstawiciele tej grupy mogą również rozwijać kompetencje społeczne niezbędne na rynku pracy dzięki dodatkowym kursom i szkoleniom.

Na spotkaniu z ZO PKA studenci wskazali, iż oferta przedmiotów obieralnych jest w ich opinii satysfakcjonująca. Studenci podkreślali, iż wszelkie uwagi na temat swoich oczekiwań przekazują władzom jednostki, które starają się je uwzględnić.

Hospitacje zajęć przeprowadzone przez ZO PKA potwierdziły opinię studentów o dobrym przygotowaniu dydaktycznym nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów. Z przeglądu metod kształcenia w sylabusach, przeprowadzonego przez ZO PKA wynika, że metody kształcenia dobrane są prawidłowo.

W zakresie zdobywania umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych program studiów na ocenianym kierunku zawiera oprócz zajęć praktycznych, 4-tygodniowe, wakacyjne praktyki studenckie po III/ 160 godzin – 5 pkt. ECTS i po IV roku studiów /160 godz. – 5 pkt. ECTS/ oraz 6-miesięczny staż po V roku studiów /960 godz. – 30 pkt. ECTS/. Formy zajęć praktycznych to laboratoria i ćwiczenia. Praktyki zawodowe po III roku odbywają się w aptekach otwartych, a po IV roku w aptece szpitalnej i w zakładach przemysłu farmaceutycznego. Staże odbywają się głównie w aptekach otwartych. Szczegółowe zasady związane z przebiegiem praktyk reguluje Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 16 lutego 2009 roku w sprawie praktyki zawodowej w aptece. Dla aptek w których studenci odbywają 6-miesięczny staż Uczelnia określiła szczegółowe wymogi w zakresie: profilu apteki, zakresu usług farmaceutycznych apteki, wykształcenia i zakresu działalności dydaktycznej opiekuna praktyk. Apteka musi posiadać również pozytywną opinię Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego oraz Okręgowej Izby Aptekarskiej. Dobór miejsc praktyk, ich wymiar oraz czas realizacji jest prawidłowy i zgodny z regulującymi je przepisami. Treści programowe dla praktyk i staży są spójne z zakładanymi dla kierunku efektami kształcenia. Praktyki odbywają się zgodnie z Regulaminem praktyk wakacyjnych kierunku Farmacja oraz na podstawie Ramowego programu praktyki wakacyjnej i sylabusu do tej praktyki. Liczba miejsc z którymi Uczelnia ma podpisane umowy i w których studenci mogą odbywać praktyki wakacyjne to prawie 200 aptek otwartych, 11 aptek szpitalnych i kilka zakładów przemysłu farmaceutycznego. Prawidłowy jest też dobór opiekunów praktyk, którzy muszą posiadać prawo wykonywania zawodu farmaceuty. W 2018 roku 74 studentów odbyło praktykę wakacyjną po III roku oraz 95 studentów po IV roku. Wszystkie praktyki zostały ukończone z pozytywnym wynikiem. Wartościowym uzupełnieniem miejsc praktyk po IV roku są laboratoria spółki spin-off beQ, znajdującej się w budynku Wydziału Farmaceutycznego. Studenci mogą odbywać część praktyk wakacyjnych w laboratorium spółki beQ, mając dostęp do najnowocześniejszej aparatury badawczej. Dodatkowo studenci mogą doskonalić swoje umiejętności w ramach stażowych programów unijnych Employ-Farm czy FARM –BIO.

2.2

Na ocenianym kierunku farmacja metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia osiągniętych przez studentów obejmują zaliczanie zajęć i kolokwia dopuszczające oraz egzaminy. Sposoby oceny są ściśle powiązane z efektami kształcenia. Podczas wizytacji stwierdzono zgodność tematyki prac zaliczeniowych oraz prac egzaminacyjnych z koncepcją kształcenia oraz z efektami kształcenia (zał.3). Nauczyciele akademicy na pierwszych prowadzonych zajęciach informują studentów o treści sylabusów, które zawierają szczegółowe informacje o prowadzonych zajęciach, jak również o warunkach i metodach kontroli nauczania. Na ocenianym kierunku dotyczy to wszystkich przedmiotów, które są zawarte w programie studiów. Na pierwszych zajęciach przekazywane są informacje odnoszące się min. do zakresu merytorycznego, zalecanej literatury, sposobu weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz terminów i miejsca konsultacji. Zgodnie z Regulaminem studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi terminy zaliczeń i egzaminów podawane są przez kierownika przedmiotu do wiadomości studentów za pośrednictwem systemu elektronicznego,

nie później niż na 4 tygodnie przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. Na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele studentów wskazali, iż stosowane metody sprawdzania i oceny umożliwiają uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów kształcenia. W ich opinii motywują one do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się.

W trakcie spotkania z ZO PKA studenci przedstawili pozytywną opinię na temat rzetelności oraz bezstronności egzaminatorów. o sesji egzaminacyjnej odbywają się konsultacje, podczas których mogą uzyskać informacje zwrotną na temat stopnia osiągniętych efektów kształcenia. Studenci zgodnie z Regulaminem studiów mają prawo wglądu do każdej swojej ocenianej pracy pisemnej i do karty odpowiedzi w przypadku testów przez okres dwóch tygodni od dnia ogłoszenia wyników lub w terminie późniejszym po uzgodnieniu z egzaminatorem lub osobą prowadząca zajęcia. Egzaminator udostępnia studentowi klucz do pytań otwartych i/lub zamkniętych w trakcie wglądu do prac egzaminacyjnych. W wyjątkowych przypadkach, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie, że w trakcie zaliczenia lub egzaminu doszło do nieprawidłowości w jego przeprowadzeniu studenci mogą złożyć wniosek o przeprowadzenie zaliczenia komisyjnego lub egzaminu komisyjnego. Na ocenianym kierunku stwarzane są warunki umożliwiające równe traktowanie studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Na podstawie informacji podanych w sylabusach realizowanych przedmiotów oraz na podstawie analizy wybranych do oceny prac etapowych (zał. 3) ZO PKA stwierdza, że na ocenianym kierunku prowadzona jest rzetelna weryfikacja i ocena stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W opinii ZO PKA system oceniania zapewnia warunki równego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania efektów kształcenia. Potwierdzają to porównywane prace egzaminacyjne z danego przedmiotu, z wysoką oceną i prace z oceną niedostateczną.

Studenci, którzy pracują w kołach naukowych, włączani są również do prowadzonych badań naukowych. Część kół naukowych jest zrzeszona w ogólnouczelnianym Studenckim Towarzystwie Naukowym. Z zestawienia publikacji i komunikatów naukowych przygotowanych przez studentów, wynika bardzo duża ich aktywność. W latach 2017-2018 na podstawie wykonanych prac badawczych studenci są współautorami 76 publikacji.

Na ocenianym kierunku istnieje możliwość adaptowania metod sprawdzania i oceniania efektów kształcenia oraz organizacji tego procesu do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Student będący osobą niepełnosprawną może zwrócić z wnioskiem o zmianę trybu uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów. Istnieje również możliwość zmiany organizacji sesji egzaminacyjnej.

Końcowym etapem weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku farmacja jest proces dyplomowania. Prace dyplomowe z zasady są pracami doświadczałnymi bezpośrednio powiązanymi z efektami kształcenia uzyskanymi w miejscu wykonywania pracy magisterskiej. ZO PKA stwierdza na podstawie oceny wybranych prac dyplomowych przeprowadzonej podczas wizytacji (zał.3), że prace są poprawnie wykonywane i rzetelnie oceniane przez opiekunów prac dyplomowych i recenzentów. Oceniane prace dobrze dokumentują nabyte umiejętności w toku studiów i potwierdzają osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Studenci w trakcie prowadzenia badań w ramach przygotowywanych prac dyplomowych nabywają umiejętności prowadzenia badań naukowych.

Podczas spotkania z ZO PKA studenci stwierdzili, iż znane są im zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych ze sprawdzeniem i oceną efektów kształcenia oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W opinii ZO PKA obowiązujące zasady na ocenianym kierunku farmacja są prawidłowe i gwarantujące

skuteczne rozwiązywanie sytuacji konfliktowych.

Ocenianie efektów kształcenia prowadzone jest również w procesie realizacji praktyk oraz stażu. Dokonywane to jest przez kontrolę opisu wykonywanych zadań w Dzienniku Praktyk oraz w Zeszycie Pomocniczym. W Dzienniku Praktyk student opisuje dokładnie czynności które wykonywał. W Zeszycie Pomocniczym są spisane wszystkie samodzielnie wykonane receptury. Metodą sprawdzania i oceny stopnia nabywanych umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych w ramach praktyk zawodowych i stażu jest również ocena opisowa z bezpośredniej obserwacji opiekuna praktyk. Na praktykach wakacyjnych nie są prowadzone hospitacje. Staże są hospitowane, a także oceniane za pomocą ankiety dla opiekuna stażu oraz dla stażysty. Hospitacje staży odbywają się dwukrotnie, w 3 i 6 miesiącu stażu i są niezapowiedziane. Oceniane jest m.in. od którego tygodnia student pracuje „za pierwszym stołem”, jaką ostatnią receptę realizował czy i jak jest prowadzona dokumentacja praktyki. W ankiecie dla opiekunów praktyk oceniano poziom wiedzy i umiejętności, przygotowanie praktyczne do stażu, zaangażowanie studenta, a także wpisywano jakich umiejętności i kompetencji student nie nabył na studiach. Opiekunowie praktyk wysoko oceniali praktyczne przygotowanie studentów wizytowanego kierunku do stażu. Jedyne uwagi dotyczyły umiejętności komunikacji z pacjentem i opieki farmaceutycznej. Ankieta dla studentów obejmowała wyposażenie apteki, dostępną literaturę pomocniczą, ilość wykonanych samodzielnie przez stażystę leków recepturowych, czy personel apteki i w jakim stopniu był zaangażowany w proces kształcenia, w jakim stopniu staż umożliwiał osiągnięcie 12 zasadniczych efektów kształcenia. Student dokonywał też samooceny stopnia swojego przygotowania w zakresie wiedzy, umiejętności i ich przydatności w pracy, kompetencji społecznych czy obsługi komputera. Wskazywał obszary w których przygotowanie do stażu było niewystarczające. Najczęściej była to opieka farmaceutyczna oraz komunikacja z trudnym pacjentem, sporadycznie wskazywano na braki w zakresie wiedzy specjalistycznej oraz umiejętności pracy w grupie. ZO PKA po analizie treści sylabusu z przedmiotu Psychologia i socjologia stwierdza, że przedmiot w obecnej formie nie spełnia swojego zadania, jakim jest nabywanie przez studentów umiejętności funkcjonowania w otoczeniu społecznym właściwym dla pracy farmaceuty w Aptece,

2.3

Zasady i tryb rekrutacji w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi określa Uchwała Senatu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w sprawie warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji na kierunki studiów prowadzonych w języku polskim w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi. Dla roku akademickiego 2018/19 obowiązywała Uchwała Senatu 50/2017. W roku akademickim 2018/2019 uchwalono limity przyjęć na studia stacjonarne 147 i na studia niestacjonarne 45 osób. Jako podstawę rekrutacji uchwalono zasady punktowania: Chemia poziom rozszerzony – 200 pkt, Do wyboru biologia lub matematyka poziom rozszerzony – 200 pkt (przy czym punkty z matury są mnożone x 2). Dodatkowo wymagany jest j. polski – poziom podstawowy; wynik nie jest wliczany do punktów rekrutacyjnych, lecz decyduje o kolejności kandydatów w ramach jednakowego progu punktowego na liście rankingowej. Osobno jest możliwość rekrutacji dla osób posiadających tzw. „starą maturę”, „zagraniczną maturę”, „maturę IB/EB”, lub osób posiadających wybitne osiągnięcia w ramach olimpiad.

Przywileje przy rekrutacji otrzymują laureaci i finaliści z olimpiad przedmiotowych stopnia centralnego o profilu biologicznym lub chemicznym.

Uchwałę dotyczącą rekrutacji podaje Uniwersytet Medyczny do wiadomości publicznej nie później niż do dnia 31 maja roku poprzedzającego rok akademicki, którego uchwała dotyczy. Warunki, tryb i terminy rekrutacji podawane są w Biuletynie Informacji Publicznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, a następnie na stronie internetowej uczelni oraz w materiałach drukowanych (folder).

Zasady przygotowywania i ceny prac dyplomowych na ocenianym kierunku są zgodne z zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (Zarządzenie nr 58.2017). Przepisy ogólne dotyczące prac dyplomowych są określone w Regulaminie studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi. W ocenie ZO PKA zasady przygotowywania i ceny prac dyplomowych na ocenianym kierunku farmacja podane są zrozumiale i zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, dla ocenianego kierunku farmacja.

Uznawanie i potwierdzanie efektów uczenia się nie dotyczy ocenianego kierunku studiów (kierunek regulowany).

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Realizacja programu kształcenia wraz z wymaganymi praktykami gwarantuje dobre przygotowanie absolwentów do pracy w zawodzie farmaceuty.

Na ocenianym kierunku trafnie dobrane są metody realizacji zajęć dydaktycznych, co warunkuje osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia na poziomie modułów zajęć, w tym osiągnięcie efektów obejmujących umiejętności związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym.

Program praktyk oraz spójność jego treści z zakładanymi efektami kształcenia a także prawidłowy ich wymiar, poprawny dobór miejsc praktyk oraz prawidłowe metody ich weryfikacji, dają możliwość realnego osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia w zakresie umiejętności oraz kompetencji społecznych

Proces rekrutacji kandydatów na studia jest prawidłowy.

Formy i zasady zaliczania etapów studiów oraz uznawanie efektów kształcenia są dla wszystkich form studiów prawidłowe.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Należy zmodyfikować treści programowe w przedmiocie *Psychologia i socjologia* oraz wprowadzić egzamin sprawdzający nabyte umiejętności studentów w zakresie funkcjonowania w otoczeniu społecznym właściwym dla pracy farmaceuty w Aptece.

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

- 3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia
- 3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

- 3.1.

Uniwersytet Medyczny w Łodzi funkcjonuje Uczelniany System Zapewnienia Jakości Kształcenia (powołany Uchwałą nr 431/2015 z dnia 24 września 2015 r. Senatu Uniwersytetu Medycznego w Łodzi w sprawie funkcjonowania uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia w UM w Łodzi). W celu zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, w Uczelni powołuje się każdorazowo, na okres trwania kadencji Rektora, Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) i Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (WZZJK) WZZJK jest podstawowym koordynatorem i wykonawcą związanych z Wewnętrznym Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia na wydziałach Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.. Nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK sprawuje Dziekan.

Projektowanie programów kształcenia oparte jest na określonych przez Uczelnię zasadach (określonych Uchwałą 115/2017 Senatu UM w Łodzi w sprawie ustalenia wytycznych dla rad wydziałów Uniwersytetu Medycznego w Łodzi do opracowania programów kształcenia dla studiów wyższych, studiów podyplomowych i kursów dokształcających). Wprowadzenie obowiązującego programu kształcenia na kierunku farmacja odbyło się, po zatwierdzeniu projektu przez wszystkie grupy interesariuszy (studentów, nauczycieli akademickich, rady programowo-dydaktyczne, Radę Wydziału i przedstawicieli pracodawców). Projekt ostatecznie zatwierdzany jest przez Senat Uczelni – Uchwała 63/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 r.

Należy zwrócić uwagę, iż program kształcenia na kierunku farmacja na objęty jest efektami kształcenia, określonymi standardzie kształcenia zawartym w rozporządzeniu Ministra Nauki Szkolnictwa Wyższego. Wspomniany standard porządkuje obowiązujący zakres wykładanych treści i rodzaju zajęć (praktyki zawodowe, realizacja przedmiotów kierunkowych i zawodowych). Równocześnie wskazane są limity godzin kontaktowych, co określa pośrednio liczbę punktów ECTS i zajęć do wyboru. Standardowe efekty kształcenia opisują też sylwetkę absolwenta i wymagania dodatkowe. Wszystkie zmiany wprowadzane w zatwierdzonych programach kształcenia wynikały z uaktualnienia treści programowych, zmiany organizacji nauczania (np. poszerzenia zakresu zajęć praktycznych), zmiany oferty zajęć do wyboru. Wynikały one z wniosków i potrzeb zgłaszanych przez wszystkie grupy zainteresowanych, reprezentowane w odpowiednich radach programowych, lub napływające z zewnątrz w postaci gromadzonych opinii.

Na kierunku farmacja prowadzi się okresowy monitorowanie i przegląd programu kształcenia. Corocznie odbywają się corocznie przeglądy i kontrola siatek zajęć z planem studiów. Służy to ocenie równomiernego obciążenia studentów godzinami zajęć w kontakcie z nauczycielem, na kolejnych latach studiów. Analizowany jest stopień realizacji efektów standardowych oraz porównanie (jeśli dostępne) z innymi uczelniami w kraju. W tym zakresie analizowane są również: koncepcja kształcenia, sylwetka absolwenta oraz zgodność zasad z wytycznymi PRK. Badane jest również odpowiednie naliczenie punktacji ECTS z rozkładem na lata i semestry (sylabusy przedmiotowe). Kontrola realizacji praktyk wakacyjnych i stażu zawodowego. Zespół bada też treści programowe przedmiotów nauczania pod kątem ewentualnych powtórzeń.

WZZJK bada również w każdym roku akademickim tematykę i sposób realizacji prac dyplomowych, tak aby tematyka prac związana była z programem kształcenia na kierunku. Na kierunku farmacja realizacja prac magisterskich związana jest z przedmiotem „ćwiczenia specjalistyczne i metodologia badań naukowych”. Wzorcowe efekty kształcenia opisują oczekiwane skutki prowadzenia przedmiotu, który zaliczany jest poprzez ocenę pracy magisterskiej. Ocena pracy magisterskiej wyrażona jest punktowanymi, pisemnymi recenzjami promotora i recenzenta pracy, które są ściśle powiązane z efektami kształcenia. Tematy prac magisterskich zatwierdzane są przez Radę Wydziału. Podstawę ich akceptacji stanowi ściśle powiązanie z programem kształcenia.

Monitorowanie efektów kształcenia przewidziane jest harmonogramem prac WZZJK – raz na 5 lat. Na Wydziale Farmaceutycznym liczne elementy tej oceny realizowane są z większą

częstotliwością, nawet corocznie. Wydziałowy Zespół opracował szczegółową procedurę postępowania wewnętrznego.

Elementem kontroli osiągnięcia efektów kształcenia, w zakresie każdego przedmiotu nauczania, jest przegląd przewodnika dydaktycznego (sylabusa) obowiązująca w Uczelni, którego dokonuje WZZJK. Dodatkowo, WZZJK zaproponowało wewnętrzną ankietę zakładową. Student informuje w niej, czy w trakcie zajęć z przedmiotu odnalazł treści prowadzące do uzyskania tego efektu. Ankieta daje możliwość szybkiej i skutecznej interwencji naprawczej w obrębie zespołu prowadzącego przedmiot.

Możliwość zdobycia efektów kształcenia jest również badana poprzez prowadzone hospitacje zajęć dydaktycznych, których liczba została znacznie zwiększona w ostatnich latach (hospitacje objęły wszystkich samodzielnych nauczycieli akademickich). Hospitacje organizuje WZZJK. Sprawozdanie z przebiegu oceny jest przesyłane do UZZJK, po zakończeniu zajęć ze studentami w danym roku. Ocena przebiegu zajęć jest uwzględniona w okresowym przeglądzie kadrowym nauczyciela.

Monitorowanie efektów kształcenia, odbywa się także w postaci anonimowej ankiety dla absolwentów, którą realizuje Akademickie Biuro Karier. WZZJK otrzymuje raport z badania losów absolwentów Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Badaniu podlegają absolwenci wszystkich kierunków kształcenia na Wydziale Farmaceutycznym. Badani absolwenci wypowiadają się między innymi, wskazując powstałe braki w zakresie wiedzy, kompetencji i umiejętności społecznych, które powinni nabyć na studiach. Wymieniane są również komentarze pozytywne. Wyniki tego badania są szczególnie ważne dla proponowania konkretnych zmian w programie kształcenia i organizacji zajęć. Uzyskujemy też informacje o zatrudnieniu absolwentów i spełnieniu wymagań rynku pracy. Dodatkowo efekty kształcenia w zakresie przygotowania absolwenta kierunku farmacja do pracy w zawodzie kontrolowane są na podstawie badania ankietowania studentów-stażystów i ich opiekunów stażowych. Wyniki tego badania omawiane są na posiedzeniu Rady Wydziału i zawarte w raporcie rocznym WZZJK. Ankieta obejmuje (corocznie) uczestników praktyk zawodowych i ich opiekunów. Planowane jest poszerzenie akcji ankietowania o dalsze miejsca pracy absolwentów.

Wszystkie obszary monitorowania bieżącego i okresowej obserwacji programu kształcenia wraz z wnioskami zostały umieszczone w skróconej formie raportów rocznych z prac statutowych WZZJK.

W procesie monitorowania i przeglądzie programu kształcenia uczestniczą przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych, wchodzi oni w skład, komisji dydaktyczno-programowej dla kierunku farmacja. Z inicjatywy Wydziału powstała akcja współpracy z regionem łódzkim. Odbywają się również spotkania przedstawicieli pracodawców i przedstawicieli Wydziału ze studentami, w celu opracowania strategii wspólnego działania projakościowego. Ponadto przedstawiciele pracodawców bezpośrednio uczestniczą w procesie nauczania są opiekunami zawodowych praktyk wakacyjnych. We wspomnianym wyżej procesie uczestniczą także studenci. Studenci, we współpracy z WZZJK prowadzą badanie możliwości dydaktycznych na Wydziale Farmaceutycznym (inicjatywa członków Sekcji Studenckiej Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego – Młoda Farmacja). Badanie dotyczy nauczycieli akademickich. Ponadto studenci biorą udział w ocenie nauczycieli akademickich po każdym odbytych zajęciach. Studenci uzyskują automatyczny dostęp do arkusza oceny po zalogowaniu się na stronie internetowej. Ankietowaniu podlegają również jednostki prowadzące zajęcia dydaktyczne. Wyniki ankiet prezentowane są publicznie i wykorzystuje się je w okresowej ocenie na Wydziale. Studenci uczestniczą także w ocenie infrastruktury oraz warunków pracy i studiowania w jednostce (prowadzi i analizuje WZZJK). Badanie ma charakter dobrowolny i odbywa się przy pomocy arkusza oceny warunków kształcenia, wyłożonych w dostępnym na Wydziale miejscu lub do pobrania ze strony internetowej.

Przedstawiciele pracodawców i studentów zostali wprowadzeni do składu wszystkich funkcjonujących na Wydziale komisji programowo-dydaktycznych jako ich pełnoprawni członkowie, przedstawiają opinie reprezentowanych grup wpływają na budowanie koncepcji kształcenia.

Podsumowując, w uczelni funkcjonują mechanizmy oceny i doskonalenia programu kształcenia. Wynikają one zarówno z uregulowań wewnątrzuczelnianych jak i z tradycji akademickich. Proces doskonalenia programu kształcenia ma charakter ciągły i obejmuje wszystkie jego aspekty. Jest zatem kompleksowy. W proces ten zaangażowane są wszystkie grupy interesariuszy, ze szczególnym uwzględnieniem studentów i przedstawicieli rynku pracy, przez co program kształcenia, w zakresie dopuszczalnym przez standardy kształcenia, uwzględnia zmieniające się potrzeby lokalnego rynku pracy.

Ocena działań monitorujących i doskonalących program kształcenia jest pozytywna.

3.2.

Publicznego dostępu do informacji odbywa się poprzez stronę internetową Uczelni i Wydziału. Znajdują się tam wszystkie informacje o rekrutacji na każdy poziom i kierunek studiów, dostępne są programy kształcenia, plany studiów, plany zajęć i przewodniki dydaktyczne. Uczelnia XP, dziekanat XP i strona wydziałowa oferują też bardzo szeroką ofertę materiałów dydaktycznych. Wydział Farmaceutyczny upowszechnia także pełny zakres elementów Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, funkcjonującego w Uczelni i na Wydziale, jak również narzędzi i wyników działania tych systemów, jest jawny, aktualny i dostępny na stronach w zakładkach Jakość Kształcenia. Dostęp wszystkich informacji nie jest ograniczony względem rodzaju interesariuszy a dane są stale uzupełniane. Ponadto istnieje dostęp do szerokiej informacji dla studentów na stronie Wydziału do zasad wyboru prac magisterskich, Regulamin prac magisterskich, Regulamin praktyk, Regulamin praktyki zawodowej. W zakładce Informacje dla studentów dostępne są także komunikaty ułatwiające rekrutację na staże wakacyjne, zapisy na zajęcia fakultatywne, nabór do programu stażowego Employ-Farm dla wszystkich kierunków kształcenia na Wydziale, kształcenie podyplomowe.

Przedstawione powyżej informacje pozwalają stwierdzić, iż działania podejmowane przez Uczelnię i Wydział w zakresie dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia oraz jego wynikach dla interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych za wystarczające.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W Uczelni wprowadzono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia. System ten działa w oparciu o ustalone procedury oraz tradycję akademicką. Określono struktury systemu, wskazano zakres zadań i odpowiedzialności poszczególnych osób zaangażowanych w pracę na rzecz zapewnienia jakości kształcenia. Działania systemu są kompleksowe i obejmują między innymi proces tworzenia, monitorowania i doskonalenia programów kształcenia. W procesie tym biorą udział przedstawiciele interesariuszy wewnętrznych, studenci i nauczyciele akademicy oraz interesariusze zewnętrzni. Proces doskonalenia programu kształcenia prowadzony jest w oparciu o informacje uzyskiwane z różnorodnych źródeł oraz jest kompleksowy i systematyczny. Należy podkreślić stale działania zmierzające do doskonalenia funkcjonowania samego systemu, co jest jego mocną stroną. Słabych stron nie zidentyfikowano.

W ocenie Zespołu PKA, a także w oparciu o dane pozyskane podczas spotkań ze studentami, nauczycielami akademickimi oraz władzami Uczelni i Wydziału należy stwierdzić, iż w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów w wizytowanej jednostce prawidłowo funkcjonuje system upowszechniania informacji o programie i procesie kształcenia.

Dobre praktyki

-

Zalecenia

brak

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

4.1

Proces kształcenia na kierunku farmacja prowadzonym na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi na poziomie jednolitych studiów magisterskich o profilu ogólnoakademickim realizuje 181 nauczycieli akademickich, w tym 18 osób z tytułem profesora, 18 osób ze stopniem doktora habilitowanego oraz 100 osób ze stopniem doktora.

Szczegółowa analiza kwalifikacji kadry nauczającej dowodzi, iż zajęcia dydaktyczne prowadzone są przez osoby o wybitnych, udokumentowanych kompetencjach dydaktycznych i niekwestionowanym dorobku naukowym, co umożliwia realizację zajęć w powiązaniu z działalnością naukową, a to wyczerpuje wymagania w realizacji programu studiów o profilu ogólnoakademickim. Nadto, zajęcia związane z zawodem farmaceuty realizują osoby z unikalnym doświadczeniem praktycznym i zawodowym udokumentowanym prawem wykonywania zawodu a nawet specjalizacją z farmacji aptecznej (17 osób), bądź z farmacji szpitalnej (3 osoby). Kompetencje dydaktyczne kadry nauczającej należy ocenić wysoko. Stosowane w praktyce, zróżnicowane formy prowadzenia zajęć pozwalają na rzeczywiste zaangażowanie studentów w realizację procesu dydaktycznego. Rzetelna wiedza przekazywana na dobrze prowadzonych wykładach z zastosowaniem współczesnych technik wizualnych, jest następnie wykorzystywana przez studentów podczas dobrze zaprojektowanych zajęć seminaryjnych i ćwiczeniowych. Zajęcia ćwiczeniowe są realizowane w pracowniach dobrze wyposażonych w niezbędny sprzęt, również z obszaru najnowszych technologii.

Ciekawą propozycją dydaktyczną są zajęcia w formie e-learningu w języku angielskim. Oparte są one na 10 modułach tematycznych, z których każdy stanowi rozszerzenie zajęć kontaktowych. W modułach znajdują się zagadnienia z przedmiotów podstawowych, takich jak chemia nieorganiczna, chemia organiczna, botanika, ale też i zawodowych, chociażby z zakresu typów i klas leków. Ta propozycja niewątpliwie dopełnia bardzo rzetelnie i konkretnie realizowany proces nauczania na ocenianym kierunku.

4.2

Obsada zajęć dydaktycznych na kierunku farmacja jest prawidłowa. Wszystkie przedmioty prowadzone są w jednostkach organizacyjnych, w których zatrudnieni nauczyciele akademicy charakteryzują się uznanym i udokumentowanym dorobkiem naukowym zgodnym z efektami kształcenia. Na uwagę zasługuje fakt, iż zgodnie ze standardami kształcenia dla kierunku farmacja przedmioty związane bezpośrednio z zawodem prowadzone są przez absolwentów farmacji posiadających odpowiednie uprawnienia zawodowe i udokumentowane specjalizacje.

4.3.

Uniwersytet Medyczny w Łodzi prowadzi przejrzystą politykę kadrową a jej celem jest zapewnienie optymalnej realizacji programu studiów, a co za tym idzie, osiągnięcia efektów kształcenia. W Uniwersytecie istnieją dwie ścieżki kariery:

- naukowo-dydaktyczna
- dydaktyczna

Osoby realizujące „ścieżkę naukowo-dydaktyczną” mają mniejszy wymiar zajęć, co pozwala na efektywne realizowanie projektów badawczych, co w konsekwencji przekłada się również na doskonalenie programów nauczania. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie a stosowany system oceny jest wieloaspektowy. W ocenie efektów pracy naukowej system uwzględnia zarówno publikacje naukowe, ale też kierownictwo czy udział w projektach badawczych. Systematycznej ocenie podlega też działalność dydaktyczna, której kryteria obejmują nie tylko przeprowadzone zajęcia dydaktyczne, ale też opiekę nad studenckimi kołami naukowymi. Praktycznym sposobem oceny są też okresowe badania ankietowe przeprowadzane przez studentów.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż Wydział przygotował, zatwierdzony przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, Program Rozwoju Kadry Dydaktycznej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi „Ready to Teach” na kwotę 887 592,00 zł. Program obejmuje większość kadry dydaktycznej Wydziału i pozwala efektywnie podnosić kompetencje dydaktyczne nauczycieli.

Zatem kryteria doboru nauczycieli i ich oceny są kompleksowe i uwzględniają osiągnięcia naukowe i dydaktyczne.

Wyniki przeprowadzonej wieloaspektowej oceny nauczycieli są wykorzystywane jako podstawa doskonalenia zarówno kadry, jak też polityki kadrowej. Te działania mają bezpośredni wpływ na właściwy dobór nauczycieli a także na ich systematyczny rozwój, również poprzez świadome rozpoznawanie własnych, indywidualnych potrzeb rozwojowych każdego nauczyciela.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Kadra dydaktyczna posiada dobrze udokumentowane kompetencje dydaktyczne i niekwestionowany dorobek naukowy. Dwie ścieżki rozwoju: naukowo-dydaktyczna i dydaktyczna pozwalają na efektywne realizowanie projektów badawczych i dydaktycznych, co w konsekwencji przekłada się również na doskonalenie programów nauczania. Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają ocenie, która uwzględnia zarówno publikacje naukowe, kierowanie i udział w projektach badawczych, jak też działalność dydaktyczną. Kryteria oceny dydaktycznej obejmują prowadzenie zajęć, opiekę nad studenckimi kołami naukowymi ale też wyniki przeprowadzanych okresowo przez studentów badań ankietowych.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca z otoczeniem społeczno- gospodarczym jest bardzo dobra zarówno sformalizowana jak i nieformalna. Przedstawiciele pracodawców /przedstawiciel aptek otwartych, przedstawiciel aptek szpitalnych, Prezes Łódzkiej Izby Aptekarskiej, Prezes Hurtap - hurtowni farmaceutycznej oraz przedstawiciel przemysłu farmaceutycznego firmy Aflofarm/ są członkami Rady

programowo-dydaktycznej biorąc czynny udział w tworzeniu i weryfikacji programów kształcenia oraz wyznaczaniu kierunku zmian w procesie kształcenia dostosowanego do potrzeb rynku pracy. Na podstawie sformalizowanych umów z Uczelnią pracodawcy są organizatorami praktyk studenckich oraz 6-miesięcznych staży co pozwala im na weryfikację nabywanych przez studentów umiejętności i kompetencji społecznych i oraz zakładanych efektów kształcenia. Za pomocą anonimowej ankiety pracodawca – opiekun stażysty ocenia skuteczność programu stażu i przygotowania studentów do jego realizacji. Pracodawcy biorą udział w realizacji programów unijnych np. FARM-BIO, których celem jest : wzmocnienie umiejętności zawodowych oraz kompetencji miękkich uczestników, organizację dodatkowych płatnych zajęć praktycznych w ilości 360h/staż, ułatwienie studentom wejścia na rynek pracy oraz intensyfikację współpracy z biznesem i otoczeniem społeczno-gospodarczym. Również w ramach projektu stażowego NCBiR Employ-Farm „Wysokiej jakości programy stażowe dla studentów kierunku Farmacja” nawiązano współpracę z firmami farmaceutycznymi: Adamed Sp. z o.o. Pięńków; Aflofarm Farmacja Polska Sp. z o.o.; Delfarma Sp. z o.o.; Laboratorium Galenowe Olsztyn Sp. z o.o.; Neuca S.A.; Pabianickie Zakłady Farmaceutyczne Polfa S.A.; Producentka Centrala Farmaceutyczna Procefar Sp. z o.o.; Hurtownia Farmaceutyczna DOZ Spółka Akcyjna; Phytopharm Klęka S.A., gdzie w ramach dodatkowych staży studenci mają możliwość doskonalenia swojej wiedzy, umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych. Pracodawcy są też czynnymi nauczycielami akademickimi. Na spotkaniu byli obecni przedstawiciele właścicieli aptek otwartych, apteki szpitalnej, hurtowni farmaceutycznych, przedsiębiorstwa farmaceutycznego Aflofarm a także przedstawiciele Okręgowej Izby Aptekarskiej. Wszyscy pracodawcy zatrudniają lub wyrażają chęć zatrudnienia absolwentów wizytowanego kierunku wysoko oceniając ich przygotowanie teoretyczne i praktyczne do zawodu farmaceuty. Często już w trakcie praktyk studenckich zostaje nawiązana współpraca student-pracodawca, która skutkuje zatrudnieniem absolwenta.

We współpracy z pracodawcami na kierunku tworzone są prace dyplomowe. W roku akademickim 2017/2018 były to 3 prace : „Walidacja metody analitycznej produktu leczniczego”, „Opracowanie stałej doustnej postaci produktu leczniczego” we współpracy z firmą farmaceutyczną Aflofarm oraz „Wybrane substancje pomocnicze jako nośnik suchego ekstraktu z nasienia kasztanowca w stałej doustnej postaci leku” we współpracy z firmą farmaceutyczną Sanofi - Aventis. Pracodawcy angażują się w organizację corocznych, uczelnianych Targów zdrowia gdzie mają okazję nawiązania kontaktów z przyszłymi pracownikami.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na wizytowanym kierunku pracodawcy mają realny wpływ na jakość kształcenia zarówno na etapie kształtowania i weryfikacji programów kształcenia przez weryfikację osiąganych efektów kształcenia w trakcie praktyk studenckich i staży jak również, w mniejszym stopniu, uczestniczenie w procesie dyplomowania.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Umiędzynarodowienie na kierunku farmacja Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi jest znaczące, i dotyczy zarówno studentów jak i kadry. W roku akademickim 2015/2016 na studia w ramach Erasmus+ wyjechała jedna osoba ale już w latach 2016/2017 i 2017/2018 na studia wyjechały trzy osoby (University of Eastern Finland, Uniwersytet w Leuven Belgia) a na praktyki trzy kolejne osoby (Uniwersytet Leuven Belgia i University of Herfordshire, United Kingdom). Oprócz programu Erasmus+ studenci korzystają z programu Student Exchange Programme organizowanego przez International Pharmaceutical Student Federation). Z tego programu w roku akademickim 2016/2017 skorzystało 11 studentów wizytowanego kierunku (wyjazdy to takich krajów jak Rumunia, Portugalia, Słowenia, Hiszpania) a 14 studentów przyjechało na wymianę (z krajów: Portugalia, Francja, Izrael). W roku akademickim 2017/2018 z tej wymiany skorzystało 14 studentów wizytowanego kierunku (wyjazdy to takich krajów jak Rumunia, Tajwan, Portugalia, Serbia) a ośmiu studentów przyjechało na wymianę (z krajów: Egipt, Portugalia, Turcja, Indonezja, Serbia, Francja). Uczelnia posiada również wymianę pomiędzy organizacją Młoda Farmacja, Oddział Łódź i organizacją Amiens – Association des Etudiants en Pharmacie d’Amiens. W ramach tej wymiany 16 studentów kierunku farmacja wyjechało do Francji a 14 studentów z Francji przyjechało do UM w Łodzi).

Umiędzynarodowienie kierunku farmacja widoczne jest też w mobilności kadry w ramach programu Erasmus+ oraz innych formach wymian. W ostatnich dwóch latach na stażach zagranicznych przebywało około dziesięciu osób (kraje docelowe: Finlandia, Serbia, Wielka Brytania, Szwecja, Francja, RPA). Kontakty z ośrodkami zagranicznymi zaowocowały m.in. prowadzeniem siedmiu prac magisterskich we współpracy międzynarodowej, z których w dwóch brał udział opiekun zagraniczny.

Uczelnia nie prowadzi na wizytowanym kierunku zajęć w językach obcych

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na wizytowanym kierunku widoczny jest ogromny postęp w zakresie umiędzynarodowienia. Widoczna jest nie tylko wymiana studencka w ramach programu Erasmus+ ale także inne formy wymiany pomiędzy organizacją Młoda Farmacja a Association des Etudiants en Pharmacie d’Amiens, a także wymiana w ramach programu International Pharmaceutical Student Federation.

Dobre praktyki

1. Prowadzenie prac magisterskich we współpracy z zagranicznym partnerem.

Zalecenia

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

- 7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa
- 7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne
- 7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

- 7.1.

Baza naukowo-dydaktyczna ocenianego kierunku jest w pełni dostosowana do realizacji procesu kształcenia. Należy podkreślić, iż posadowiona jest w jednym budynku Wydziału Farmaceutycznego przy ul. Muszyńskiego 1. Zapewnia ona realizację efektów kształcenia zarówno z zakresu nauk podstawowych, jak też kierunkowych. W bezpośrednim sąsiedztwie znajduje się też Centrum Biblioteczno-Informacyjne oraz akademiki. Ten fakt sprawia, iż studenci odczuwają swoisty komfort oparty na braku konieczności przemieszczania się do różnych lokalizacji w obrębie miasta.

Wszystkie pomieszczenia dydaktyczne wyposażone są w odpowiedni sprzęt adekwatny do potrzeb, a więc sale wykładowe w sprzęt multimedialny, zaś sale ćwiczeniowe i laboratoria w nowoczesny sprzęt specjalistyczny umożliwiający realizację założonego programu studiów. Należy też podkreślić, iż rzetelna baza naukowa poszczególnych jednostek realizujących proces kształcenia zapewnia udział studentów w prowadzonych badaniach, co wyczerpuje wymogi stawiane kierunkom ogólnoakademickim i pozwala na rzeczywisty rozwój studenckich kół naukowych.

Rozmiar bazy dydaktycznej i naukowej w pełni zabezpiecza realizację kształcenia a nawet pozwala na systematyczny rozwój kierunku studiów. Proces kształcenia prowadzony jest w 4 salach wykładowych, 4 salach seminaryjnych i 2 pracowniach komputerowych.

Jednostki organizacyjne Wydziału posiadają własną bazę dydaktyczną i naukową umożliwiającą realizację zadań dydaktycznych i prowadzenie badań naukowych. Nadto w obrębie budynku Wydziału funkcjonuje Apteka Szkoleniowa spełniająca wymogi określone w prawie farmaceutycznym a jej szczególną cechą jest obecność pracowni dydaktycznej z 24 stanowiskami komputerowymi służącej do realizacji zajęć z opieki farmaceutycznej.

Należy podkreślić, iż poszczególne jednostki organizacyjne Wydziału posiadają odpowiednią bazę dydaktyczną i naukową zarówno pod względem struktury, jak i wyposażenia, jednakże daje się zauważyć widoczne zużycie części wyposażenia (meble laboratoryjne, dygestoria). Jest to zupełnie zrozumiałe zważywszy, iż okres eksploatacji tych mebli i urządzeń jest ponad 40-letni. Infrastruktura dydaktyczna sama w sobie spełnia wymagania BHP. Nadto, zasady bezpieczeństwa i higieny pracy zarówno w obrębie bazy dydaktycznej, jak też naukowej są przestrzegane i udokumentowane. Przede wszystkim wyposażenie sal ćwiczeniowych i laboratoriów, a także liczba uczestników zajęć wypełniają procedury bezpieczeństwa.

Uczelnia stara się sprostać oczekiwaniom ze strony osób niepełnosprawnych. Efekty są widoczne w postaci wyraźnego zmniejszenia barier architektonicznych. Szczególnie jest to widoczne w Centrum Informacyjno-Bibliotecznym, które jest w pełni dostępne dla osób niepełnosprawnych.

7.2.

Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi mieści się w oddaleniu 50 m od budynku Wydziału Farmaceutycznego i jest rzeczywiście imponującym osiągnięciem zważywszy na oferowany asortyment usług, również dla studentów, zarówno pod względem zasobów bibliotecznych ale też komfortu pracy. Przestronne, odpowiednio wyposażone czytelnie ale też pokoje do „cichej” nauki z dostępem do komputera i możliwością jednoczesnej pracy dla niespełna 200 osób całkowicie zaspokajają potrzeby użytkowników. Studenci mają zabezpieczony dostęp do piśmiennictwa zalecanego w sylabusach. Zbiory biblioteczne zaaranżowano nabywając licencje 47 baz danych. Nadto studenci mają dostęp do książek w formie elektronicznej, których katalog sięga 38 tys. woluminów. Zasoby biblioteczne są imponujące i ciągle aktualizowane, zatem całkowicie zabezpieczają potrzeby studentów zarówno

w realizacji procesu edukacyjnego, jak też są podstawą udziału w badaniach naukowych a zasoby biblioteczne i ich dostępność przekraczają z wyraźnym naddatkiem aktualne potrzeby studentów. Dopełnieniem Centrum Informacyjno-Bibliotecznego jest mieszczące się w tym samym budynku Centrum Transferu Technologii i Innowacji oraz Inkubator Przedsiębiorczości, gdzie studenci mogą zakładać swoje „start-upy.

7.3.

Wydział prowadzi systemową ocenę infrastruktury dydaktycznej i naukowej a jej wnioski są podstawą planowania i wdrażania działań rozwojowych. „Raport wyposażenia wspomagającego proces kształcenia” składany przez Biuro Obsługi Studiów jest ważną częścią raportu Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia UM w Łodzi. W procesie doskonalenia infrastruktury dydaktycznej i naukowej oraz systemu bibliotecznego-informacyjnego uczestniczą studenci. W cyklicznie przeprowadzanym procesie ankietyzacji oceniają infrastrukturę jednostek dydaktycznych. Młodzież akademicka podczas spotkań z Władzami Wydziału ma możliwość przekazywania uwag dotyczących infrastruktury danego Zakładu, Wydziału i Uczelni a dotyczą wyposażenia w sprzęt, aparaturę i materiały stosowane w procesie kształcenia. W efekcie systemowych działań realizowany jest uporządkowany plan rozwoju infrastruktury naukowej i dydaktycznej Wydziału i Uczelni.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Baza naukowo-dydaktyczna ocenianego kierunku jest w pełni dostosowana do realizacji procesu kształcenia. Rozmiar bazy dydaktycznej i naukowej w pełni zabezpiecza realizację kształcenia a nawet pozwala na systematyczny rozwój kierunku studiów. Centrum Informacyjno-Biblioteczne Uniwersytetu Medycznego w Łodzi jest imponujące z punktu widzenia oferowanych usług, zarówno pod względem zasobów bibliotecznych ale też komfortu pracy.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

8.1

Studenci kierunku farmacja, obecni na spotkaniu z ZO PKA potwierdzili, iż zapewniane jest im odpowiednie wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Z punktu widzenia tej grupy interesariuszy wewnątrznych jednym z atutów ocenianego kierunku studiów są wysokie kompetencje kadry dydaktycznej.

Opieka oraz wsparcie udzielane studentom ocenianego kierunku uwzględnia ich zróżnicowane potrzeby, w tym potrzeby osób niepełnosprawnych. Wskazać należy, iż na kierunku farmacja studiuje 17 osób niepełnosprawnych. Podkreślić należy wysoką aktywność Specjalistów ds. Osób Niepełnosprawnych, którzy wspierają przedstawicieli tej grupy. W Uniwersytecie Medycznym w Łodzi obowiązuje Regulamin dostosowania warunków odbywania studiów do potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi lub przewlekle chorymi, który stanowi załącznik do Regulaminu studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi. Stanowi on podstawę do zmiany formy uczestnictwa w zajęciach dydaktycznych, zmiany formy zapisu materiałów dydaktycznych i sporządzania notatek oraz zmiany trybu odbywania studiów. Na spotkaniu z ZO PKA obecna była studentka korzystająca ze wskazanej pomocy. Potwierdziła, iż udzielane jest jej wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. Podczas zajęć w pracowniach laboratoryjnych wspierana jest przez osobistego asystenta. W uczelni funkcjonuje wypożyczalnia specjalistycznego sprzętu, która umożliwia aktywny udział studentów niepełnosprawnych w zajęciach dydaktycznych poprzez korzystanie z pomocy multimedialnych oraz innych rozwiązań technologicznych. Uniwersytet Medyczny w Łodzi jest współorganizatorem konferencji „(Nie)pełnosprawni na rynku pracy”. Jej celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym bezpośredniego spotkania z przedstawicielami pracodawców oraz doradcami zawodowymi.

Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Jednostka umożliwia indywidualny dobór treści i metod kształcenia poprzez studiowanie w ramach indywidualnej organizacji studiów (IOS), czyli trybu odbywania studiów według indywidualnie ustalonych terminów zajęć, zaliczeń i egzaminów oraz indywidualnego toku studiów (ITS), czyli trybu odbywania studiów według indywidualnego programu studiów, w tym planu studiów. Na spotkaniu z ZO PKA obecne były osoby korzystające z tych udogodnień. Zgodę na IOS otrzymują min. osoby aktywnie uczestniczący w działalności naukowo-badawczej, sprawujący opiekę nad dzieckiem, czy też reprezentujący studentów w organach kolegialnych. O ITS ubiegać się mogą studenci wyróżniający się bardzo dobrymi wynikami w nauce oraz osiągnięciami naukowymi. Szczegółowe regulacje zwarte zostały w Regulaminie indywidualnego toku studiów, który stanowi załącznik do Regulaminu studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi.

Na Wydziale Farmaceutycznym Uniwersytetu Medycznego w Łodzi aktywnie działa studencki ruch naukowy. Na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele tej grupy społeczności akademickiej wskazali, iż udzielane jest im wsparcie ze strony opiekunów naukowych oraz nauczycieli akademickich. Władze jednostki umożliwiają członkom kół naukowych korzystanie z infrastruktury wydziału. Uczelnia zapewnia wsparcie finansowe kołom naukowym i organizacją studenckim. Studenci prowadzący badania naukowe mają możliwość udziału w konferencjach naukowych oraz publikowania artykułów naukowych.

Na spotkaniu z ZO PKA studenci zaznaczyli, iż czynnikiem motywującym ich do osiągnięcia wysokich wyników w nauce jest chęć zdobycia przydatnej w kontekście przyszłej pracy zawodowej wiedzy. Wskazali również, iż mogą ubiegać się o stypendium rektora dla najlepszych studentów.

Na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi aktywnie działa Uczelniana Rada Samorządu Studentów, w której skład wchodzi przedstawiciele Wydziału Farmaceutycznego. Na spotkaniu z ZO PKA obecni byli również przedstawiciele studentów w Radzie Wydziału

Farmaceutycznego. Przedstawicielom tej grupy zapewniane jest odpowiednie wsparcie ze strony władz dziekańskich.

Podkreślić należy również wysoką aktywność organizacji studenckich działających w jednostce prowadzącej oceniany kierunek studiów. Sekcja Studencka Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego – Młoda Farmacja organizuje wiele projektów skierowanych do studentów, podczas których mają możliwość zdobycia dodatkowej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Przedstawiciele tej grupy społeczności akademickiej uczestniczą w warsztatach, zawodach, spotkaniach oraz praktykach. Organizowana jest także konferencja wydziałowa. Działania mają na celu poprawę jakości kształcenia.

Kadra dydaktyczna dostępna jest dla studentów podczas licznych dyżurów dostosowanych do potrzeb tej grupy. Możliwy jest również kontakt za pośrednictwem poczty elektronicznej. Na pierwszych zajęciach przekazywane są informacje odnoszące się do warunków zaliczania przedmiotu. Zgodnie z Regulaminem studiów w Uniwersytecie Medycznym w Łodzi studenci mają prawo do otrzymywania materiałów dydaktycznych, w tym prezentacji multimedialnych, opracowanych w języku, w którym prowadzone są zajęcia z przedmiotu, niezbędnych do przygotowania się do zaliczeń i egzaminów przewidzianych w planie studiów. Na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele tej grupy wskazali, iż nie zawsze udostępniane są im materiały wykorzystywane podczas zajęć dydaktycznych. Podkreślić należy, iż w opinii tej grupy interesariuszy wewnętrznych są one bardzo przydatne podczas nauki. Po sesji egzaminacyjnej odbywają się konsultacje, w czasie których istnieje możliwość uzyskania informacji na temat osiągniętych efektów kształcenia. Studenci korzystają również z pomocy opiekunów lat.

Wnioski i skargi studentów są rozpatrywane sprawnie. Studenci mogą liczyć na wsparcie władz jednostki w zakresie rozwiązywania problemów. Na spotkaniu z ZO PKA studenci wysoko ocenili kompetencje pracowników administracyjnych. Mogą oni uzyskać potrzebne w toku kształcenia informacje. Kontakt studentów z osobami odpowiedzialnymi za obsługę administracyjną studentów jest bardzo dobry.

Studenci Wydziału Farmaceutycznego mają możliwość wzięcia udziału w dodatkowych aktywnościach. W ramach projektu Employ-Farm przedstawicielom tej grupy oferowane są wysokiej jakości programy staży krajowych. Celem głównym projektu jest podniesienie kompetencji studentów poprzez realizację staży we współpracy z pracodawcami. Uczestnicy uczą się praktycznego wykorzystania wiedzy i umiejętności oraz zdobywają dodatkowe kwalifikacje zawodowe. Projekt FARM@BIO umożliwia studentom uczestnictwo w certyfikowanych szkoleniach z zakresu kompetencji zawodowych oraz umiejętności miękkich. Organizowane są również warsztaty i zajęcia projektowe. Uczestnicy biorą udział w wizytach studyjnych u pracodawców i przedstawicieli sektora innowacyjnego biznesu. Odbywają się także zajęcia dodatkowe realizowane wspólnie z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Na spotkaniu z ZO PKA obecni byli studenci uczestniczący w tych projektach. W ich opinii są one bardzo przydatne, pozwalają na zdobycie cennych umiejętności praktycznych.

W Uniwersytecie Medycznym w Łodzi funkcjonuje Akademickie Biuro Karier. Działania tego podmiotu skierowane są na aktywizację zawodową studentów, podnoszenie ich kwalifikacji oraz zwiększanie poziomu wiedzy odnośnie rynku pracy. Przedstawiciele ocenianego kierunku studiów mają możliwość wzięcia udziału w projekcie ABK for UMED. W jego ramach oferowane jest wsparcie doradcze w zakresie diagnozy kompetencji zawodowych i

przedsiębiorczych oraz możliwość konsultacji z doradcami zawodowymi. Uczestnicy mogą również brać udział w warsztatach.

8.2

Jednostka zapewnia studentom dostęp do aktualnych informacji o formach opieki i wsparcia za pośrednictwem przejrzystej oraz na bieżąco aktualizowanej strony internetowej. Projekty Employ-Farm oraz FARM@BIO pozwalają studentom na zdobycie dodatkowej wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych. Stanowią także czynnik motywujący ich do samorozwoju. System motywowania studentów jest ciągle rozwijany dzięki bezpośrednim spotkaniom studentów z nauczycielami akademickimi. Przedstawiciele tej grupy wskazują na działania, które w ich opinii powinny być podejmowane przez władze jednostki.

Ocena jakości kadry wspierającej proces kształcenia jest dokonywana przez studentów. Przedstawiciele tej grupy interesariuszy wewnętrznych wypełniają okresowe ankiety ewaluacyjne. Zostały one opracowane w sposób kompleksowy. Przedstawiają oni również uwagi podczas bezpośrednich spotkań z władzami jednostki. Studenci mają świadomość wpływu wyników ewaluacji na podejmowane działania. Podejmowane działania stanowią podstawę doskonalenia kadry wspierającej proces kształcenia.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Na spotkaniu z ZO PKA studenci jednogłośnie potwierdzili, iż ponownie zdecydowaliby się na wybór kierunku farmacja na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi. W ich opinii największym atutem ocenianego kierunku studiów jest wysoki poziom merytoryczny zajęć dydaktycznych. Podkreślono również, iż jest to kierunek interdyscyplinarny umożliwiający wszechstronny rozwój. Przedstawiciele tej grupy społeczności akademickiej mogą liczyć na pomoc kadry dydaktycznej, która dostępna jest podczas licznych dyżurów. Wskazać należy jednak, iż nie zawsze udostępniane są im materiały dydaktyczne wykorzystywane podczas zajęć dydaktycznych. Podkreślić należy kompleksowe wsparcie udzielane studentom niepełnosprawnym, którzy mają możliwość aktywnego udziału w zajęciach. Jednostka umożliwia indywidualny dobór treści i metod kształcenia. Zapewnione jest wsparcie merytoryczne oraz finansowe kołom naukowym i organizacjom studenckim. Studenci mają możliwość wzięcia udziału w dodatkowych praktykach, szkoleniach i kursach organizowanych w ramach projektów Employ-Farm, FARM@BIO oraz ABK for UMED.

Dobre praktyki

1. Uchwalenie Regulaminu dostosowania warunków odbywania studiów do potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi lub przewlekle chorymi.

Zalecenia

1. Udostępnianie studentom materiałów dydaktycznych wykorzystywanych podczas zajęć dydaktycznych.

7 Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Uwagi	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Zwiększenie aktywności interesariuszy zewnętrzni i wewnętrznych (szczególnie studentów), w zakresie dotyczącej analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia.	Stwierdza się istotne zwiększenie interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych w procesie analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia.
Należy podjąć działania mające na celu zwiększenie udziału studentów w wymianie międzynarodowej (w szczególności realizacji części studiów za granicą)	Uczelnia znaczenie zwiększyła umiędzynarodowienie kierunku farmacja

Przewodnicząca Zespołu oceniającego:

Prof. dr hab. n. med. Krystyna Sztefko